

The Academic Leadership of School Administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1

Ratrawee Pinatha, Wasin Sonpo, and Pradit Chatcharatkoon

Nakhonratchasima College, Thailand

E-mail: weepinatha2203@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-5889-6811>

E-mail: wasin.son1960@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-0650-9427>

E-mail: pradit_chat@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8054-234X>

Received 14/04/2025

Revised 22/04/2025

Accepted 20/06/2025

Abstract

Background and Aims: School administrators require academic leadership to manage schools effectively. They must have vision and the ability to plan strategically to achieve goals in both administration and educational management. Knowledgeable leadership plays a crucial role in developing the school and enhancing the quality of education. The objectives of this research were to: (1) study the level of academic leadership of school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1; (2) compare the academic leadership of school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, classified by position, educational level, and school size; and (3) explore approaches for developing the academic leadership of school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1.

Methodology: The sample group in this research consisted of 310 school administrators and teachers. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's table and selected using stratified random sampling. The research instruments included a 5-point Likert scale questionnaire and an interview form. The content validity index ranged from 0.80 to 1.00, and the overall reliability coefficient of the questionnaire was 0.88. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

Results: The research findings revealed that: 1. The academic leadership of school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 was found to be at a high level overall. 2. The results of the comparison of opinions on academic leadership of school administrators, classified by position and educational level, showed no significant differences, both overall and in each aspect. 3. The academic leadership of school administrators, classified by school size, showed no overall differences, except in the areas of curriculum and instruction planning and monitoring students' academic progress, which showed statistically significant differences at the 0.05 level. And 4. Guidelines for enhancing the academic leadership of school administrators under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 comprised

five key aspects: 1) Mission Setting: There should be support for the use of technology in teaching and learning management, as well as the creation of a learning environment that promotes quality education. 2) Curriculum and Instruction Planning: Emphasizing learner-centered approaches, including active learning and project-based learning, as well as integrating technology into instruction. 3) Instructional Supervision: Utilizing technology to enhance the effectiveness of instructional supervision. 4) Monitoring Student Progress: Supporting the use of technology for collecting and analyzing learning achievement data. 5) Promoting Teaching and Learning Environment: Fostering an atmosphere conducive to learning by emphasizing both physical and digital learning environments.

Conclusion: The research findings indicated that the academic leadership of administrators in the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. There were no significant differences based on position or educational level. However, when classified by school size, significant differences were found in the areas of curriculum planning and monitoring student progress. The proposed guidelines for promoting academic leadership comprised five key aspects, emphasizing the use of technology and the creation of a modern, high-quality learning environment.

Keywords: Academic Leadership; Instructional Leadership; Administrators

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

รัตน์รวิ ปินะธา, วคิน สอนโพธิ์ และประดิษฐ์ ฉัตรจรสกุล
วิทยาลัยนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการวางแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ความเป็นผู้นำที่มีความรู้จะช่วยพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางในการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

ระเบียบวิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน จำนวน 310 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบ แบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง และระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4. แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านกำหนดพันธกิจ ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรการเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้แบบโครงงาน รวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ควรส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งทางกายภาพและดิจิทัล

สรุปผล: ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 อยู่ในระดับมาก โดยไม่แตกต่างกันตามตำแหน่งหรือระดับการศึกษา แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านการกำหนดหลักสูตรและการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำประกอบด้วย 5 ด้าน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและทันสมัย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหาร

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคม มีผลกระทบต่อการศึกษามาก การปฏิวัติดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและค่านิยมของประชากร รวมถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้แบ่งการบริหารงานในสถานศึกษาออกเป็น 4 งานหลัก ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม รวมถึงการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินงานวิชาการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การศึกษابرลุเป้าหมายตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากขึ้น ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยในปัจจุบัน

ความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในสถานศึกษา โดยเน้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุภารกิจและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง และใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการดำเนินงาน หนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ "ภาวะผู้นำทางวิชาการ" ซึ่งช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการศึกษา โดยการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ (ปรีดี ประทุมสุรธรรม, 2555) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อบริหารโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการวางแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ความเป็นผู้นำที่มีความรู้จะช่วยพัฒนาโรงเรียนและคุณภาพการศึกษา รวมถึงการพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำทางวิชาการจึงสำคัญมากสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (จิราภา ทิศวงศ์ และชวลิต เกิดทิพย์, 2561) ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้นำทางวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างมาก สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเพื่อการบริหาร การตัดสินใจในการหาทางเลือกทางการเรียนการสอนที่ดีจะช่วยปรับปรุงกระบวนการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและบุคลากรจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน (จรุณี แก้วเอี่ยม, 2556) ดังนั้น การ

บริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ผู้บริหารต้องปรับปรุงตนเองและพัฒนางานวิชาการให้ทันสมัย เพื่อรับความไว้วางใจและยอมรับจาก การยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม อันส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษาในที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ การพัฒนาสำหรับสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภัสราภรณ์ ผอมทอง (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำและได้สรุปความเชื่อที่มีมาแต่โบราณเกี่ยวกับการ เป็นผู้นำว่า มนุษย์ในสมัยโบราณมักเชื่อว่าภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่เกิดจากความสามารถที่สืบทอดจากตระกูลหรือบุคคล เฉพาะ โดยมีความเชื่อว่าบุคลิกภาพและลักษณะของการเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่มีมาแต่กำเนิด และสามารถ ถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ดังนั้น ผู้ที่เกิดในตระกูลของผู้นำมักจะมีลักษณะผู้นำตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม แนวคิด เกี่ยวกับภาวะผู้นำเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยนักวิจัยและนักคิดได้มีการศึกษาและรวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันออกไป

วีรวัฒน์ การุณวงศ์ (2564) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสร้างความเชื่อมั่น ให้กับผู้อื่น โดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและได้รับความยอมรับจากสมาชิกในองค์กร นอกจากนี้ยังรวมถึงการสร้าง ความร่วมมือและความไว้วางใจจากบุคคลรอบข้าง ผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะต้องมีความริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถ สร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยา ภาวะบุตร (2565) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง การใช้อิทธิพลของผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ และโน้มน้าวผู้ตาม โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างค่านิยมและความเชื่อที่ทำให้สมาชิกในองค์กรคล้อยตามและร่วมมือใน การปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด นอกจากนี้ ผู้นำยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ ภายในองค์กร เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันและให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของผู้นำในการใช้อิทธิพลหรืออำนาจในการบริหารจัดการบุคคล ภายในองค์กร โดยมีบทบาทในการชี้นำและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามคำสั่ง และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้นำจะต้องสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมขวัญกำลังใจให้กับทีมงาน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ผู้นำยังต้องมีทักษะในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์กร เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและนโยบายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการวางแผนและดำเนินการ ในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในปรัชญาและหลักการทางการศึกษา การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ซึ่งรวมถึงการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการทำงานและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการยังต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาทักษะทางสังคม การให้โอกาสผู้เรียนในการแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถในการตัดสินใจ ท้ายที่สุด การบริหารงานวิชาการควรมีการประเมินและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง การทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเติบโตเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคมได้อย่างแท้จริง (ไชยา ภาวะบุตร, 2565)

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดหลักการและวิธีการในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความคล่องตัวและประสิทธิภาพในกระบวนการศึกษา โดยมีข้อกำหนดที่ชัดเจนให้สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง ในกระบวนการนี้ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดหลักที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาและการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและสามารถตรวจสอบได้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีตัวชี้วัดคุณภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับชั้น ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

วรรณกร โขมขุนทด (2562) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีเทคนิควิธีการต่างๆ ในการบริหารงานวิชาการ โดยการพัฒนาส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ ในงานวิชาการและร่วมมือกับครู เพื่อบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถนำคณะครูและบุคลากรสู่การเป็นเลิศด้านวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาเข้าสู่คุณภาพและเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (กาญจนา สุระคำ, 2562)

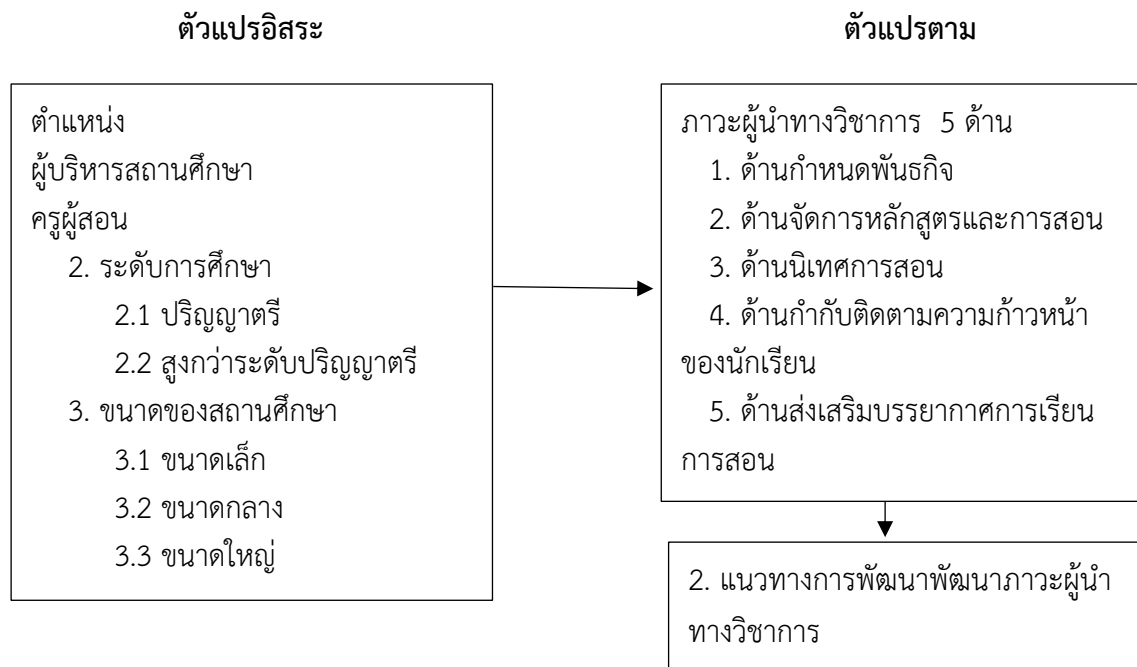
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ใน ระดับมาก 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูผู้สอนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการโดยรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ยามิละห์ สุกี (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาจำแนกตามระดับ การศึกษาพบว่า ภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการนิเทศการสอน และ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้า ของนักเรียน มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนก ตามตำแหน่ง ภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติจำแนกตามประสบการณ์การทำงานภาพรวมและ รายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติยกเว้นด้านการนิเทศการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความ คิดเห็นแตกต่างกันกับ ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10-20 ปี 3) ผลการประมวล ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารต้อง เป็นผู้นำและรู้จักใน การกำหนดพันธกิจ การบริหาร หลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตาม ความ ก้าวหน้าของนักเรียน และการ ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนดำเนินการเป็นระบบต่อเนื่อง และ สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดของ Krug (1992) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีภาวะผู้นำทาง วิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกำหนดพันธกิจ 2) ด้านจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านนิเทศการสอน 4) ด้าน กำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,364 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 330 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Robert V.Krejcie and Eayrle W. Morgan, 1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

2.2 เครื่องมือที่ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน โดยใช้คุณสมบัติเป็น ผู้บริหารที่มีผลงานดีเด่น เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 เป็นแบบสอบถาม สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3.4 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.88 ขึ้นไป

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.7 นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

3.8 คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 25 ข้อ มาวิเคราะห์หาความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เหมาะสม

3.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 310 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

5.2 วิเคราะห์การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาระดับผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสพการณ์ โดยใช้ค่า t - test (Independent samples)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาระดับผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

5.5 วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) t - test แบบ Independent samples และ F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำทางวิชาการภาวะผู้นำทางวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	155	50
ครูผู้สอน	155	50
รวม	310	100

ระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
ระดับปริญญาตรี	140	45
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	170	55
รวม	310	100
ขนาดของสถานศึกษา		
เล็ก	130	42
กลาง	160	52
ใหญ่	20	22
รวม	310	100

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เป็นครูผู้สอนจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ซึ่งมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 55 สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 45 และปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ขนาดกลาง จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 52 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 22

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านกำหนดพันธกิจ	4.47	0.60	มาก	4
2	ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน	4.48	0.61	มาก	3
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.50	0.65	มาก	1
4	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.48	0.67	มาก	2
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.46	0.63	มาก	5
ภาพรวม		4.48	0.63	มาก	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D.= 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D.= 0.65) รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} =$

4.48, S.D.= 0.67) และด้านกำหนดหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D.= 0.61) ตามลำดับ ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.46$, S.D.=0.63)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านกำหนดพันธกิจ	4.70	0.63	4.57	0.65	1.229	0.220
2	ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน	4.61	0.70	4.48	0.71	0.467	0.641
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.63	0.64	4.58	0.65	0.445	0.657
4	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.70	0.66	4.55	0.69	0.444	0.657
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.74	0.55	4.55	0.61	-0.039	0.969
ภาพรวม		4.68	0.64	4.55	0.66	0.007	0.484

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านกำหนดพันธกิจ	4.16	0.38	4.12	0.33	1.000	0.318
2	ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน	4.23	0.36	4.23	0.33	1.256	0.210
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.20	0.40	4.20	0.36	0.482	0.630

ด้านที่	รายการ	ระดับ ปริญญาตรี		สูงกว่าระดับ ปริญญาตรี		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4	ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.23	0.37	4.23	0.32	-0.808	0.420
5	ด้านการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ สอน	4.15	0.39	4.15	0.33	0.478	0.633
ภาพรวม		4.19	0.38	4.19	0.33	1.012	0.312

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้านที่	รายการ	ขนาดของสถานศึกษา					
		เล็ก		กลาง		ใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านกำหนดพันธกิจ	4.16	0.39	4.13	0.33	4.12	0.34
2	ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน	4.24	0.35	4.16	0.34	4.31	0.34
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.20	0.39	4.17	0.37	4.21	0.36
4	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียน	4.23	0.37	4.27	0.33	4.10	0.31
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ สอน	4.14	0.39	4.14	0.35	4.13	0.32
ภาพรวม		4.20	0.37	4.17	0.34	4.19	0.33

จากตารางที่ 5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.20$, S.D.= 0.37) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ($\bar{x} = 4.24$, S.D.= 0.35) รองลงมา คือ ด้านด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.37) ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{x} = 4.20$, S.D.= 0.39) ด้านกำหนดพันธกิจ ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.39) ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้สอน ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.39) ตามลำดับ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดกลาง โดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.17$, S.D.= 0.34) และรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{x} = 4.27$, S.D.= 0.33) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{x} = 4.17$, S.D.= 0.37) ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.34) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน ($\bar{x} = 4.14$, S.D.= 0.35) และด้านกำหนดพันธกิจ ($\bar{x} = 4.13$, S.D.= 0.33) ตามลำดับ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.19$, S.D.= 0.33) และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ($\bar{x} = 4.31$, S.D.= 0.34) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{x} = 4.21$, S.D.= 0.36) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน ($\bar{x} = 4.13$, S.D.= 0.32) ด้านกำหนดพันธกิจ ($\bar{x} = 4.12$, S.D.= 0.34) และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.31) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านกำหนดพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.046	2	0.023	0.179	0.836
	ภายในกลุ่ม	39.64	307	0.129		
	รวม	39.68	309			
ด้านกำหนดหลักสูตร และการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.756	2	0.378	3.147*	0.044
	ภายในกลุ่ม	36.90	307	0.120		
	รวม	37.65	309			
ด้านการนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.065	2	0.032	0.219	0.803
	ภายในกลุ่ม	45.17	307	0.147		
	รวม	45.24	309			
ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.587	2	0.293	2.398	0.093
	ภายในกลุ่ม	37.57	307	0.122		
	รวม	38.16	309			
ด้านการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ การสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.009	2	0.004	0.033*	0.967
	ภายในกลุ่ม	41.041	307	0.134		
	รวม	41.05	309			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.032	2	0.016	0.530	0.589
	ภายในกลุ่ม	9.136	307	0.030		

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	รวม	9.167	309			

*p < .05

จากตารางที่ 6 แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เขต จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกำหนด หลักสูตรและการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน รองลงมาคือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ด้านกำหนดพันธกิจ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การเรียนการสอน ตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกำหนดหลักสูตรและการสอนระหว่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน
5. แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านกำหนดพันธกิจ 2) ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการสอน 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การเรียนการสอน

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน รองลงมาคือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ด้านกำหนดพันธกิจ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การเรียนการสอน ตามลำดับ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับ การวางแผนและการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารร่วมกับครูในการกำหนดแผนการนิเทศ ออกแบบเครื่องมือ และตรวจสอบแผนการ จัดการเรียนรู้อย่างคร่าวๆ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดก่อนนำไปใช้จริง ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบันทึก และประเมินผลการนิเทศ ให้คำแนะนำ สนับสนุน และช่วยเหลือครูในการพัฒนาการสอน รวมถึงกระตุ้นให้ครูนำ ผลการนิเทศมาปรับปรุงการสอนของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพภายใน โรงเรียนผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนควรใช้วิธีติดตามและประเมินผลการสอนที่หลากหลาย สร้าง บรรยากาศของการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นในระยะยาวสอดคล้องกับ แนวคิดของ อัญญา นิเม (2567) ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมการปรับปรุงการสอน โดยมี เป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของ โรงเรียน

1.2 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างและส่งเสริมเครื่องมือวัด และประเมินผลนักเรียนที่หลากหลาย สนับสนุนให้ครูนำข้อมูลจากรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้เต็มที่มีศักยภาพนี้ ผู้บริหารยัง ร่วมมือกับผู้ปกครองในการหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการรายงาน คุณภาพและความก้าวหน้าทางการเรียนให้ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องทราบทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถติดตามและหาแนวทางพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างเป็นระบบนี้ช่วยให้การ ประเมินผลนักเรียนมีความแม่นยำและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ได้กล่าวถึง การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะ นักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการ ตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหาร สถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน

1.3 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับต้นมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการวางแผนและจัดทำหลักสูตรการเรียนการ สอนในทุกระดับชั้น โดยกำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงมีการประเมินหลักสูตรทั้งก่อนและ หลังการนำไปใช้ เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสนับสนุนให้ครูนำเทคนิคการสอน ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด การดำเนินงานอย่างเป็นระบบนี้ช่วยให้หลักสูตรและการเรียนการสอนมีคุณภาพ ตอบสนอง ต่อความต้องการของนักเรียน และพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวคิดของ มนธิชา

ทองหัตถา (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า แอปพลิเคชันที่ครูนิยมใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มากที่สุดคือ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) คิดเป็นร้อยละ 88.23 และ Google Meet น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.53

1.4 ด้านการกำหนดพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนให้สอดคล้องกับงานวิชาการ โดยกำหนดกรอบเป้าหมายที่ชัดเจนจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบ รวมถึงวางแผนพันธกิจที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีหน้าที่สื่อสารพันธกิจและแนวทางพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้ครูและบุคลากรได้รับทราบ รวมถึงเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง นักเรียน และ เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการประเมินและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ได้กล่าวถึง การกำหนดพันธกิจ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำ กรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย และจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กร เป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและทันสมัยสำหรับครูและนักเรียน นอกจากนี้ ยังพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ผู้บริหารได้พัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบ และปลอดภัย พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยสำหรับการเรียนการสอน นอกจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแล้ว ผู้บริหารยังดูแลเอาใจใส่ครู นักเรียน และบุคลากรอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมขวัญกำลังใจผ่านวิธีการที่หลากหลาย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรชัย จันทา (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม พบว่า เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการวิเคราะห์ทักษะการบริหารและภาวะผู้นำทางวิชาการตามตำแหน่งอาจไม่พบความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารในแต่ละตำแหน่งมีทักษะและคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกันในการนำองค์กรทางการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกันในทุกตำแหน่งภายใต้สังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แม้ผลการวิเคราะห์จะไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ แต่อาจชี้ให้เห็นถึง

ความสม่ำเสมอและเสถียรภาพในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารในทุกระดับ การไม่มีความแตกต่างที่ชัดเจนนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการออกแบบแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เข้มนิษฐา พิมพ์ชิ้น (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการตามประสบการณ์ทำงานอาจไม่สะท้อนความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างระดับประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารในแต่ละช่วงประสบการณ์อาจมีคุณลักษณะหรือภาวะผู้นำที่คล้ายคลึงกันในการบริหารและนำทางโรงเรียน ส่งผลให้การจำแนกความแตกต่างตามประสบการณ์ทำงานไม่ชัดเจน ความคล้ายคลึงกันในภาวะผู้นำทางวิชาการอาจเกิดจากประสบการณ์ที่มีองค์ประกอบหรือทักษะที่สอดคล้องกัน รวมถึงการพัฒนาแนวทางการบริหารและภาวะผู้นำในลักษณะเดียวกันของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องจากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการตามขนาดของสถานศึกษาอาจไม่แสดงความแตกต่างที่ชัดเจน ทั้งในภาพรวมและในแต่ละด้าน ซึ่งอาจสะท้อนถึงความคล้ายคลึงกันของภาวะผู้นำทางวิชาการ หรือการพัฒนาทักษะที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ความคล้ายคลึงนี้อาจเกิดจากแนวทางการบริหารและการนำโรงเรียนที่มีโครงสร้างและหลักการดำเนินงานคล้ายกัน ส่งผลให้ขนาดของสถานศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่สร้างความแตกต่างอย่างชัดเจนในภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยมงคล บุญชัย (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

5.1 ด้านกำหนดพันธกิจ ควรกำหนดพันธกิจมุ่งที่เน้นการพัฒนาแผนงาน เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายในยุคดิจิทัล การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ

การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยมีการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ควรสนับสนุนให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้แบบโครงงาน รวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ การอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจะช่วยเพิ่มคุณภาพการสอน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับมือกับอนาคต

5.3 ด้านการนิเทศการสอน ควรการจัดการนิเทศที่เน้นการสนับสนุนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือกับครูเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ทันสมัยและมีคุณภาพ

5.4 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้สามารถติดตามและปรับปรุงผลการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำ ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินตามสภาพจริงและการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคน และมีการประชุมหารือร่วมกับครูและผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการการสนับสนุนพิเศษ

5.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ควรส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งทางกายภาพและดิจิทัล การส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงการพัฒนาสื่อและเครื่องมือการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้อำนาจทาง การศึกษาและสถานศึกษา ได้มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มากขึ้น ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการกำหนดพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารพันธกิจของหลักสูตรให้นักเรียนเข้าใจผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ และเอกสารคู่มือ เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ชัดเจนช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ด้านกำหนดหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนและนโยบายการศึกษา การบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนร่วมกับครูในการออกแบบเครื่องมือและแนวทางนิเทศที่มีประสิทธิภาพ พร้อมให้คำแนะนำในการเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร สื่อการสอน และบรรยากาศในห้องเรียน การนิเทศที่เน้นการพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบจะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

1.4 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้รายงานพัฒนาการนักเรียนในการวิเคราะห์และพัฒนาเป็นรายบุคคล เพื่อให้การส่งเสริมเป็นไปอย่างตรงจุด ข้อมูลจากรายงานช่วยจัดทำรายงานคุณภาพนักเรียนและแจ้งผลให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน การมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองจะช่วยพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัย โดยใช้ทรัพยากรจากชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเพิ่มโอกาสให้แก่ นักเรียนทุกกลุ่ม ส่งผลให้พัฒนาการทางวิชาการและผลการทดสอบระดับชาติดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น คุณลักษณะส่วนบุคคล บริบทขององค์กร นโยบายทางการศึกษา และปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการ

2.2 ควรศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลลัพธ์ทางการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน และความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงบทบาทของผู้นำในการขับเคลื่อนคุณภาพของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนที่ได้รับรางวัล หรือการยกย่องด้านคุณภาพ เช่น โรงเรียนพระราชทาน หรือโรงเรียนต้นแบบอื่น ๆ เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารที่ประสบความสำเร็จและสามารถเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา สุระคำ. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ*.
- จารุณี แก้วเอียน. (2556). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษากลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. ชานเมืองพิมพ์.
- จิราภา ทิศวงศ์ และชวลิต เกิดทิพย์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรวมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 29(3), 113-123*.

- ฉัตรชัย จันทา. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยมงคล บุญชัย. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติ การบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สกลนคร: สมศักดิ์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีดี ประทุมสุรธรณ. (2555). การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภัสราภรณ์ ผอมทอง. (2561). ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนธิชา ทองหัตถา. (2564). สภาพการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารละแวกศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 5(1), 43 – 51.
- ยามิละห์ สุกี. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วรรณกร โขมขุนทด. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วีรวัฒน์ การุณวงษ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชามหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัญชญา นิเมะ. (2567). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.

Krug, R.E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.